

*Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).
Спеціальність – 281.
Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 12.*

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.12.24>

УДК 330.34:332.142

О. Г. Гуйда,

к. держ. упр., професор, завідувач кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій, Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського,

Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2019-2615>

Д. О. Омельченко,

аспірант кафедри публічного управління, туризму та готельно-ресторанної справи, Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, Київ, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-5809-7835>

ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

O. Guida,

*PhD in Public Administration, Professor,
Head of the Department of Computer and Information Technologies,
V.I. Vernadsky Taurida National University*

D. Omelchenko,

*Postgraduate student, Department of Public Administration, Tourism
and Hotel and Restaurant Business,
V.I. Vernadsky Taurida National University*

PECULIARITIES OF REGIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION

Стаття присвячена розкриттю особливостей регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації. Актуальність дослідження даної проблематики обумовлена низкою факторів, зокрема стратегічним курсом на євроінтеграцію та глобальну конкуренцію. Так, наша держава бажає стати повноправним членом Європейського Союзу, де цифровізація вважається найголовнішим пріоритетом. Відповідність цим стандартам потребує не тільки впровадження централізованих реформ, а також й активізації впровадження цифрових рішень на регіональному та місцевому рівнях. Регіони з високою цифровізацією володіють більшим рівнем інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності на міжнародній арені. В цілому цифрові інструменти (електронне урядування, сервіси «Дія», відкриті дані) виступають потужним інструментом боротьби з корупційними явищами, покращення прозорості роботи владних органів та залучення громадськості до процесу ухвалення рішень. В контексті децентралізаційних умов, коли повноваження та ресурси делегуються місцевому рівню, ефективність використання таких ресурсів прямо залежить від цифровізації регіонального та місцевого самоврядування.

Варто зазначити, що на даний час спостерігається суттєва нерівномірність процесів цифровізації в Україні. Так, існує значна «цифрова невідповідність» між великими містами (Київ, Львів, Дніпро) та, східними регіонами, які потерпіли від російської агресії, та сільською місцевістю. Це торкається не тільки якості інтернет-інфраструктури, але й рівня навичок населення до роботи з сучасними технологіями. В умовах російсько-української війни та інфраструктурного руйнування, цифрові технології лежать в основі оперативного відновлення економіки. Вони дають можливість швидко оцінювати збитки, координувати гуманітарну допомогу, сприяти адаптації релокованих підприємств. Цифрові рішення також забезпечують безперервність надання публічних послуг, не дивлячись на воєнні дії.

Встановлено, що аспектами регіонального розвитку в Україні в умовах

цифровізації є нерівномірність розвитку; наявність інституційного забезпечення; активізація розвитку інфраструктури; налагодження електронного урядування та послуг; активізація економічного та інноваційного розвитку. Визначено, що подальший регіональний розвиток України в умовах цифровізації суттєво залежить від ефективності реалізації проектів з відновлення інфраструктури, інвестицій у людський капітал (покращення цифрової грамотності) та забезпечення кібербезпеки.

The article is devoted to revealing the features of regional development in Ukraine in the context of digitalization. The relevance of the study of this issue is due to a number of factors, in particular, the strategic course towards European integration and global competition. Thus, our state wants to become a full member of the European Union, where digitalization is considered the top priority. Compliance with these standards requires not only the implementation of centralized reforms, but also the intensification of the implementation of digital solutions at the regional and local levels. Regions with high digitalization have a higher level of investment attractiveness and competitiveness in the international arena. In general, digital tools (e-government, "Diya" services, open data) are a powerful tool for combating corruption, improving the transparency of government work and involving the public in the decision-making process. In the context of decentralization conditions, when powers and resources are delegated to the local level, the effectiveness of the use of such resources directly depends on the digitalization of regional and local self-government.

It is worth noting that currently there is a significant unevenness in the digitalization processes in Ukraine. Thus, there is a significant "digital mismatch" between large cities (Kyiv, Lviv, Dnipro) and the eastern regions that have suffered from Russian aggression, and rural areas. This affects not only the quality of the Internet infrastructure, but also the level of skills of the population to work with modern technologies. In the conditions of the Russian-Ukrainian

war and infrastructure destruction, digital technologies are the basis for the rapid recovery of the economy. They make it possible to quickly assess damage, coordinate humanitarian aid, and facilitate the adaptation of relocated enterprises. Digital solutions also ensure the continuity of public services, despite military operations. It has been established that the aspects of regional development in Ukraine in the context of digitalization are uneven development; the presence of institutional support; the activation of infrastructure development; the establishment of e-government and services; the activation of economic and innovative development. It has been determined that the further regional development of Ukraine in the context of digitalization significantly depends on the effectiveness of the implementation of infrastructure restoration projects, investments in human capital (improving digital literacy), and ensuring cybersecurity.

Ключові слова: *публічне управління, регіональний розвиток, цифровізація, цифрові інструменти, тенденції.*

Keywords: *public administration, regional development, digitalization, digital tools, trends.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасному етапу суспільного розвитку нашої держави притаманні глобальні трансформації, визначальною рушійною силою яких вважається саме цифровізація. Подібний процес, що торкається абсолютно усіх сфер життєдіяльності – від публічного управління до бізнесу та соціальних послуг, – стає найважливішим фактором формування конкурентоспроможності будь-якого регіону. В умовах повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої держави та потребу у подальшому післявоєнному відновленні, цифрові технології відіграють стратегічну роль, оскільки виступають основним інструментом забезпечення стабільності, відкритості

та ефективного використання ресурсів. Проте процеси цифровізації в Україні носять здебільшого нерівномірний характер, посилюючи наявні регіональні дисбаланси та створюючи сучасні виклики для консолідація суспільства. Тому, на нашу думку, дослідження таких особливостей є доречним та необхідним з метою розробки ефективної державної політики регіонального розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дану проблематику досліджували такі науковці як А. Гавронська, В. Горник, О. Євмешкіна, О. Корнага, І. Нечаєва, О. Русин, А. Самойлович, С. Сімак, С. Тульчинська, О. Чубарь, І. Шиловець та інші.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є розкриття особливостей регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Регіональний розвиток в Україні в умовах цифровізації слід розглядати багатоаспектним процесом, що включає в себе суттєві перспективи для пришвидшеного зростання та модернізації, але й вагомими виклики, пов'язані з нерівномірним впровадженням технологій та наявними диспропорціями. Загалом, цифровізація виступає потужною трансформаційною можливістю для регіонів нашої держави, використання якої потребує системних, цілеспрямованих та адаптивних рішень у відповідності з особливими викликами воєнного часу та післявоєнного відновлення.

Процес цифровізації регіонального управління в Україні має виражену динаміку – поряд із позитивними зрушеннями спостерігаються й суттєві виклики. З одного боку, цифрові рішення стали реальним інструментом підвищення ефективності публічного управління, а з іншого – регіональна цифрова нерівність, нестача ресурсів та обмежена спроможність окремих громад стримують потенціал цифрової трансформації. Серед ключових досягнень можна виокремити масштабне впровадження цифрових сервісів на базі екосистеми «Дія», розвиток центрів надання адміністративних послуг

нового покоління (ЦНАП), діджиталізацію процедур у сфері архітектури, соціального захисту, земельних відносин, запуск пілотних Smart City ініціатив, створення локальних систем моніторингу та управління на рівні територіальних громад і міст [1, с. 229].

Слід зазначити, що умови війни, як недивно, позитивно вплинули на розвиток цифровізації. Вони відкрили ті сфери, ті проблемні питання, які можуть бути вирішені саме за допомогою впровадження елементів цифрової трансформації. Міністерство цифрової трансформації України вбачає в цифровізації регіонів мету – допомогти громадам впровадити електронні сервіси. Тому, як зазначила Мінцифра, головними напрямками цифровізації саме регіонів є: адміністративні послуги (характеризується даний напрям дебіюрократизацією отримання послуг, швидкістю надання, можливістю отримати послугу 24/7 в режимі онлайн та функція “послуга за одне відвідування ЦНАПу); інтернет (даний напрям можна віднести одночасно й до проблем, але в цьому випадку він є невід’ємною частиною цифровізації регіонів [2, с. 140].

Отже, на нашу думку, активний розвиток цифровізації регіонів може забезпечити ефективну діяльність державного апарату, полегшити доступність населення до послуг, знизити бюрократизм, а також дозволити підвищити рівень суспільної життєдіяльності за допомогою розвитку інтернет-інфраструктури та цифрової компетентності. Подібний підхід може стати визначальним в процесі забезпечення сталого розвитку будь-якого регіону нашої держави.

Цифровізація сприяє активізації потенціалу регіонів шляхом: забезпечення автоматизації і оптимізації процесів регулювання економічних процесів; створення базису для підвищення рівня інноваційного розвитку регіональних господарських систем та підвищення ефективності науково-інноваційної діяльності; активізації залучення інвестиційного капіталу, зокрема іноземного, у системоформуючі сфери економічної діяльності; підвищення рівня конкурентоспроможності середовища; активізація процесів

залучення інвестиційного капіталу для реалізації програм регіонального розвитку соціального спрямування і підвищення якості надання соціальних послуг; підвищення стійкості регіонів до циклічних коливань та рівня їх економічної безпеки через пом'якшення проявів деструктивних глобальних трендів. Таким чином, цифровізація надає нові можливості для покращення ефективності, прозорості, доступності та координації різних аспектів регіонального розвитку. Впровадження цифрових технологій допомагає залучати інвестиції, розширювати ринки збуту, сприяє розвитку інноваційного підприємництва та створенню робочих місць. Цифрові інструменти також сприяють покращенню ефективності державного управління, управління місцевими ресурсами та послугами [3, с. 133-134].

Цифровізація в сучасному світі набула ключового значення для інноваційного розвитку територій. Застосування цифрових технологій дозволяє значно підвищити продуктивність, оптимізувати бізнес-процеси та створити нові можливості для розвитку різних галузей, що стає основною платформою для забезпечення конкурентоспроможності територій у глобальному інноваційному середовищі. Проте, необхідно визначати та вирішувати ряд викликів, пов'язаних із цифровою трансформацією територій. Зокрема, розробка ефективних стратегій адаптації економіки, створення сприятливого інноваційного середовища та вирішення питань цифрового розриву стають критично важливими завданнями. Також, важливо враховувати питання кібербезпеки та забезпечення рівного доступу до цифрових можливостей. Успішна реалізація проектів у напрямі цифрової трансформації територій вимагає активної співпраці між різними стейкхолдерами, такими як держава, бізнес, науково-освітня спільнота та населення. Забезпечення ефективної взаємодії між цими суб'єктами стає ключовим елементом успіху у створенні цифрових інноваційних екосистем. Окрім того, важливо розвивати цифрові компетентності у всіх сферах суспільства, щоб забезпечити готовність до використання новітніх технологій, включаючи розвиток цифрової грамотності, адаптацію

економічних моделей та формування культури використання цифрових інструментів. У великій мірі, успіх інноваційного розвитку територій в контексті цифрової трансформації залежить від здатності суспільства та його інституцій адаптуватися до нових викликів та визначати оптимальні стратегії розвитку територій в умовах цифровізації [4, с. 31-32].

Отже, процеси цифровізації на регіональному рівні створили умови для підвищення професіоналізму державних службовців, зокрема в сфері надання адміністративних послуг. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності державної служби, покращенню її іміджу, професіоналізму. У Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України було визначено низку принципів, які є актуальними й в умовах сьогодення. Зокрема, забезпечення рівного доступу до продуктів інформаційно-комунікаційних технологій для кожного громадянина; орієнтація на міжнародне та регіональне співробітництво в контексті інтеграції з Європейським Союзом. Так, важливими і актуальними залишаються проблеми щодо налагодження прямого та безперешкодного доступу людей, що проживають в маленьких містах та сільській місцевості до всіх видів державних послуг. Водночас позитивними зрушеннями у напрямі цифровізації регіонів науковці відзначають наступні: відкриття найбільшої в Україні кількості центрів надання адміністративних послуг; проведення у співпраці із партнерами тренінгів з питань цифрової гігієни та кібербезпеки для представників усіх територіальних громад; належне ресурсне забезпечення; підтримка створення та розбудови Закарпатського ІТ-кластера, допомога в релокації, оформленні необхідних документів, відновленні роботи, забезпеченні працівників, а також сприяння у пошуку потенційних клієнтів та інвестицій [5; 6].

Отже, регіональний розвиток в Україні в умовах цифровізації та воєнного стану відіграє критично важливу роль, змінившись із стратегічного пріоритету на визначальний засіб забезпечення стабільного розвитку держави, управління кризовими явищами та планування післявоєнного відновлення. Агресія російської федерації пришвидшила впровадження

цифрових рішень, проте також активізувала наявні проблеми, пов'язані із нерівномірним доступом та кібербезпекою. Серед головних особливостей та тенденцій регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації є:

1. Пришвидшення цифрової трансформації в якості «відповіді» на сучасні виклики. Так, впровадження воєнного стану не пригальмувало, а навпаки, стимулювало розвиток цифровізації. Цифрові технології дозволяють забезпечити безперервність публічного управління та надання послуг населенню навіть в процесі активних бойових дій або відключень електроенергії.

2. Цифровізація є важливим засобом управління кризами та відновлення. Так, цифрові платформи лежать в основі для координації гуманітарної допомоги, реєстрації внутрішньо переміщених осіб через платформу «Дія», що дало можливість уникнути занепаду публічно-управлінської інфраструктури. Водночас вони також використовуються в процесі оцінки руйнувань та прозорого планування відновлення.

3. Загострення цифрової нерівності. Так, у прифронтових та окупованих регіонах виявляється істотний занепад, пов'язаний із пошкодженням інфраструктури, в той час коли у відносно безпечних регіонах цифрові технології розвиваються більш ефективно. Це створює різні передумови для економічного відновлення та доступності громадськості до базових сервісів.

4. Підвищення значення кібербезпеки. Так, збільшилася кількість кіберзагроз, що потребує від регіональних владних органів вагомих зусиль для захисту інформаційних систем та персональних даних. Тому проблематика в сфері забезпечення кіберзахисту на даний час вважається невід'ємним елементом регіональної політики цифровізації.

5. Активізація розвитку цифрових навичок. Так, військові дії загострили потребу у масовому підвищенні цифрової грамотності не тільки населення, але й публічних службовців, що є важливим для забезпечення ефективного розвитку громад в умовах кризи та подальшої інтеграції до ЄС.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Таким чином, особливості регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації передбачають значний потенціал для зростання, який супроводжується системними викликами, пов'язаними, наприклад, з нерівномірним доступом до технологій та необхідністю у розвитку цифрових навичок. Ключовими аспектами регіонального розвитку в Україні в умовах цифровізації є:

1. Нерівномірність розвитку (деякі регіони зосереджені на активному впровадженні цифрових рішень (зокрема, Закарпатська та Дніпропетровська області), в той час як інші відстають через брак інфраструктури та фінансування).

2. Наявність інституційного забезпечення (Міністерство цифрової трансформації України наділене важливим значенням у координації даного процесу. В обласних державних адміністраціях працюють заступники з питань цифровізації, які несуть відповідальність за впровадження місцевих ініціатив).

3. Активізація розвитку інфраструктури (пришвидшений розвиток широкопasmового інтернету вважається базовою передумовою для наступного цифрового зростання та післявоєнного відновлення).

4. Налагодження електронного урядування та послуг (активно впроваджуються електронні послуги (за допомогою застосунку та порталу «Дія»), розвивається мережа центрів надання адміністративних послуг. Це дозволяє підвищити відкритість та доступність сервісів для громадськості).

5. Активізація економічного та інноваційного розвитку (цифровізація дозволяє стимулювати створення інноваційних хабів, співробітництво між навчальними закладами та бізнесом, а також залучення інвестицій, зокрема й іноземних, у визначальні галузі економіки регіонів).

Варто зазначити, що в умовах російсько-української війни цифровізація стала важливою складовою стійкого розвитку регіонів. Цифрові інструменти використовуються з метою: координації волонтерської

допомоги та гуманітарних місій; релокації бізнесу з прифронтових зон до більш безпечних регіонів; оперативного оцінювання руйнувань та планування відновлення.

Зважаючи на вище наведене, на нашу думку, подальший регіональний розвиток України в умовах цифровізації суттєво залежить від ефективності реалізації проектів з відновлення інфраструктури, інвестицій у людський капітал (покращення цифрової грамотності) та забезпечення кібербезпеки.

Література

1. Корнага О. Еволюція державних механізмів управління регіонами в умовах цифрової трансформації. *Збірник наукових праць "Вчені записки"*. 2025. № 39 (2). С. 226-238. DOI: http://doi.org/10.33111/vz_kneu.39.25.02.19.131.137.
2. Нечаєва І., Шиловець І. Цифрова трансформація регіонів України: проблеми, рекомендації, перспективи. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2024. Випуск 6. С. 137-145. DOI: <http://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-6-137-145>.
3. Самойлович А. Г. Наукові підходи до дослідження впливу цифровізації на забезпечення сталого розвитку країни та її регіонів. *Economic synergy*. 2023. Випуск 2 (8). С. 131-147. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-2-10>.
4. Тульчинська С. О., Гавронська А. О. Взаємозв'язок цифровізації та інноваційного розвитку територій. *Агросвіт*. 2024. № 3. С. 29-34. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.3.29>.
5. Чубарь О. Г., Русин О. О. Сучасні прояви цифрової трансформації регіонів України (за матеріалами Закарпатської області). *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-13>.
6. Горник В. Г., Євмешкіна О. Л., Сімак С. В. Цифровізація як інструмент публічного управління в контексті регіональних економічних трансформацій та їх вплив на механізми цифровізації публічної служби. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.*

Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2024. № 5. С. 41-46. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.5/07>.

References

1. Kornaha, O. (2025), “Evolution of state mechanisms of regional management in the conditions of digital transformation”, *Zbirnyk naukovykh prats "Vcheni zapysky"*, vol. 39 (2), pp. 226-238. DOI: http://doi.org/10.33111/vz_kneu.39.25.02.19.131.137.
2. Nechaieva, I. and Shylovets, I. (2024), “Digital transformation of regions of Ukraine: problems, recommendations, prospects”, *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, vol. 6, pp. 137-145. DOI: <http://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-6-137-145>.
3. Samoilovych, A. H. (2023), “Scientific approaches to studying the impact of digitalization on ensuring sustainable development of the country and its regions”, *Economic synergy*, vol. 2 (8), pp. 131-147. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-2-10>
4. Tulchynska, S. O. and Havronska, A. O. (2024), “The relationship between digitalization and innovative development of territories”, *Ahrosvit*, vol. 3, pp. 29-34. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.3.29>.
5. Chubar, O. H. and Rusyn O. O. (2023), “Modern manifestations of digital transformation of regions of Ukraine (based on materials from the Transcarpathian region)”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-13>.
6. Hornyk, V. H., Yevmieshkina, O. L. and Simak, S. V. (2024), “Digitalization as a tool of public administration in the context of regional economic transformations and their impact on the mechanisms of digitalization of public service”, *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia*, vol. 5, pp. 41-46. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.5/07>.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2025 р.